

KIESRAAD

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA 's Gravenhage

KIESRAAD

Datum
31 mei 2021

Ons kenmerk
2021-0000292119

Inlichtingen

Onderwerp

Advies over de verlenging van de Tijdelijke
experimentenwet stembiljetten en centrale
stemopneming

Uw kenmerk
2021-0000218366

Blad
1 van 2

Bezoekadres
Zurichtoren, 14 etage
Muzenstraat 85
2511 WB Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Internetadres
www.kiesraad.nl

E-mailadres
kiesraad@kiesraad.nl

In uw brief van 25 mei 2021 verzoekt u de Kiesraad advies uit te brengen over het voorstel houdende wijziging van de Tijdelijke experimentenwet stembiljetten en centrale stemopneming in verband met de verlenging van de werkingsduur van die wet (hierna: conceptwetsvoorstel).

Samenvattend acht de Kiesraad de voorgestelde wijzigingen vanuit praktisch oogpunt begrijpelijk en ziet daarom geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

Het conceptwetsvoorstel voorziet in de verlenging van de werkingsduur van de Tijdelijke experimentenwet stembiljetten en centrale stemopneming (hierna: Tijdelijke experimentenwet) met twee jaar, tot 1 januari 2024. De minister acht deze verlenging noodzakelijk vanwege vertraging van twee wetsvoorstellen die de regelingen, waar de afgelopen jaren mee is geëxperimenteerd, in de Kieswet vastleggen. Het ene wetsvoorstel betreft de nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag, dat onder meer regelt dat een gemeente centraal de stemmen kan tellen (centrale stemopneming).¹ Het andere wetsvoorstel betreft de definitieve invoering van het nieuwe stembiljet voor kiezers buiten Nederland, dat onder meer regelt dat kiezers buiten Nederland het A4-formaat stembiljet elektronisch

¹ Wijziging van de Kieswet in verband met de aanpassing van de procedure voor de vaststelling van verkiezingsuitslagen alsmede regeling van enkele andere onderwerpen in die wet, de Waterschapswet, de Mediawet 2008 en de Mediawet BES (Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslagen). Kamerstukken // 2019/20, 35489. De Kiesraad heeft eerder over dit wetsvoorstel geadviseerd, zie advies over conceptwetsvoorstel aanpassing procedure vaststelling verkiezingsuitslag (advies van 1 februari 2018, te raadplegen via www.kiesraad.nl), tweede advies over het conceptwetsvoorstel aanpassing procedure vaststelling verkiezingsuitslag (advies van 13 mei 2019, te raadplegen via www.kiesraad.nl), derde advies over het conceptwetsvoorstel aanpassing procedure vaststelling verkiezingsuitslag (advies van 14 oktober 2019, te raadplegen via www.kiesraad.nl).

Datum
31 mei 2021

Kenmerk
2021-0000292119

Onderdeel
Kiesraad

Blad
2 van 2

ontvangen.² Door de vertraging in het wetgevingstraject is niet gegarandeerd dat beide wetsvoorstellen voor 1 januari 2022 – de huidige werkingsduur van de Tijdelijke experimentenwet – in werking kunnen treden. Het verlengen van de werkingsduur van de Tijdelijke experimentenwet moet voorkomen dat kiezers buiten Nederland het stembiljet (tijdelijk) weer uitsluitend per post ontvangen. Tevens moet het voorkomen dat gemeenten geen gebruik meer kunnen maken van centrale stemopneming.

Het conceptwetsvoorstel bevat geen inhoudelijke wijzigingen van de Tijdelijke experimentenwet. Het regelt wel de samenhang met de twee hiervoor genoemde, al ingediende wetsvoorstellen. Als het wetsvoorstel nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag in werking treedt voor 1 januari 2024 is het niet meer nodig, noch wenselijk dat de Tijdelijke experimentenwet ziet op het houden van experimenten met centrale stemopneming. In dat geval worden deze bepalingen geschrapt uit de wet en kunnen op grond van de Tijdelijke experimentenwet alleen nog experimenten met het stembiljet voor kiezers buiten Nederland worden gehouden. Ditzelfde geldt voor de situatie dat het wetsvoorstel nieuwe stembiljet kiezers buiten Nederland voor 1 januari 2024 in werking treedt. Op dat moment ziet de Tijdelijke experimentenwet alleen nog op het houden van experimenten met centrale stemopneming. Als beide wetsvoorstellen tegelijkertijd in werking treden voor 1 januari 2024 vervalt de Tijdelijke experimentenwet onmiddellijk. Aangezien experimenten niet langer moeten duren dan strikt noodzakelijk benadrukt de regering dat zij inzet op een voortvarende voortgang van beide wetsvoorstellen.

De Kiesraad ziet al met al geen reden tot het maken van opmerkingen. De voorgestelde wijzigingen acht hij vanuit praktisch oogpunt begrijpelijk. Wel geeft de Raad nog mee dat hij het voornemen van de regering onderschrijft om in te zetten op spoedige inwerkingtreding van de wetsvoorstellen die de regelingen met betrekking tot het nieuwe stembiljet voor kiezers buiten Nederland en centrale stemopneming vastleggen in de Kieswet.

DE KIESRAAD,
voor deze,

(was getekend)

W.J. Kuijken,
voorzitter

(was getekend)

P.J. Young,
secretaris-directeur

² Wijziging van de Kieswet in verband met de definitieve invoering van het nieuwe stembiljet voor kiezers buiten Nederland. Kamerstukken // 2020/21, 35670. Het advies van de Kiesraad over dit wetsvoorstel is te raadplegen via www.kiesraad.nl (advies van 13 juli 2020).